

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2566

นางสาว ส.โจทก์ นาย ส. ในฐานะผู้จัดการมรดกของนาง ม. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1382, ป.พ.พ. มาตรา 419, ป.พ.พ. มาตรา 66

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตามบทบัญญัติมาตรา 62 ป.พ.พ. การที่ศาลมีคำสั่งแสดงว่าโจทก์เป็นคนسابสูญถือว่าโจทก์ถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่โจทก์ได้ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่มีใครรู้แน่ชัดว่าโจทก์ยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และโดยผลของมาตรา 1602 ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นมรดกของโจทก์ย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมทันทีเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า ม. ซึ่งเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกของโจทก์ได้กระทำให้ไปโดยไม่สุจริต ที่ดินพิพาทย่อมเป็นมรดกตกทอดแก่ ม. ทันทีเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ม. จึงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยผลของกฎหมายนับแต่นั้น กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์การครอบครองปรปักษ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1382 ซึ่งต้องเป็นการครอบครองปรปักษ์ทรัพย์สินของผู้อื่น จำเลยที่ 2 จะอ้างว่า ม. ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์หาได้ไม่ ปัญหาว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ การฟ้องเรียกทรัพย์สินฐานลามิควรรได้ ซึ่งโจทก์ฟ้องพ้นปีหนึ่งนับแต่เวลาที่โจทก์รู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืนหรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้นตาม ป.พ.พ. มาตรา 419 ประกอบมาตรา 63 หรือไม่ นั้น โดยผลของมาตรา 62 บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนسابสูญให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 61 แม้โจทก์จะกลับมาเมื่อปี 2557 และทราบว่า ม. ได้จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเป็นของ ม. ไปแล้วก็ตาม แต่ตราใบใดที่ศาลยังมีคำสั่งถอนคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญก็ต้องถือว่าโจทก์ยังเป็นบุคคลที่ถึงแก่ความตายไม่อาจใช้สิทธิใด ๆ ตามกฎหมายได้ เมื่อปรากฏว่าศาลเพิกถอนการโอนมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 63922 ของนางม่วยเตียงเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552 และบังคับให้จำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกของนางม่วยเตียงดำเนินการจดทะเบียนเพิกถอนการโอนมรดกที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์ ด้วยค่าใช้จ่ายของจำเลยทั้งสอง หากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองจดทะเบียนโอนและส่งมอบที่ดินโฉนดเลขที่ 63922 คืนแก่โจทก์ ด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของโจทก์ หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ค่าฤชาธรรมเนียมค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก จำเลยที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยที่ 2 ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นฎีกา

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการโอนมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 63922 ของนางม่วยเตียงเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552 และบังคับให้จำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกของนางม่วยเตียงดำเนินการจดทะเบียนเพิกถอนการโอนมรดกที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์ ด้วยค่าใช้จ่ายของจำเลยทั้งสอง หากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองจดทะเบียนโอนและส่งมอบที่ดินโฉนดเลขที่ 63922 คืนแก่โจทก์ ด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของโจทก์ หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ค่าฤชาธรรมเนียมค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก จำเลยที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยที่ 2 ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นฎีกา

รับฟังเป็นยุติว่า โจทก์และจำเลยทั้งสองเป็นบุตรของนางม่วยเตียง นางม่วยเตียงยื่นคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นให้มีคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญ เนื่องจากโจทก์ได้ไปจากถิ่นที่อยู่ซึ่งพักอาศัยอยู่กับนางม่วยเตียง มารดาของโจทก์ ตั้งแต่ปี 2546 และไม่ได้ติดต่อกับนางม่วยเตียง ไม่มีใครรู้แน่ว่าโจทก์ยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาห้าปี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2552 ให้โจทก์เป็นคนسابสูญ ต่อมานางม่วยเตียงยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของโจทก์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งนางม่วยเตียงเป็นผู้จัดการมรดกของโจทก์ นางม่วยเตียงในฐานะผู้จัดการมรดกของโจทก์ได้จดทะเบียนรับโอนมรดกที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 63922 ของโจทก์มาเป็นของตน จนกระทั่งปี 2557 โจทก์กลับมาหานางม่วยเตียงที่บ้าน ต่อมาเมื่อนางม่วยเตียงถึงแก่กรรม จำเลยทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกของนางม่วยเตียงตามคำสั่งศาลชั้นต้น เมื่อโจทก์ทราบความจริง โจทก์จึงได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งถอนคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2563 โจทก์แจ้งให้จำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกของนางม่วยเตียงโอนที่ดินพิพาทคืนแก่โจทก์ แต่จำเลยทั้งสองปฏิเสธอ้างว่าคดีโจทก์ขาดอายุความฟ้องเอาคืนฐานลาภมิควรได้และนางม่วยเตียงได้กรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์แล้ว คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 2 ว่า ที่ดินพิพาทตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนางม่วยเตียงโดยการครอบครองปรปักษ์หรือไม่ เห็นว่า แม้ข้อเท็จจริงปรากฏหลังศาลมีคำสั่งแสดงว่าโจทก์เป็นคนسابสูญว่าโจทก์ยังมีชีวิตอยู่และต่อมาศาลได้มีคำสั่งถอนคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญแล้วก็ตาม แต่การถอนคำสั่งแสดงความเป็นคนسابสูญของโจทก์ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์แห่งการทั้งหลายอันได้ทำไปโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนسابสูญจนถึงเวลาถอนคำสั่งนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 วรรคหนึ่ง เมื่อตามบทบัญญัติมาตรา 62 การที่ศาลมีคำสั่งแสดงว่าโจทก์เป็นคนسابสูญถือว่าโจทก์ถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่โจทก์ได้ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่มีใครรู้แน่ว่าโจทก์ยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และโดยผลของมาตรา 1602 ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นมรดกของโจทก์ย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมทันทีเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่านางม่วยเตียงซึ่งเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกของโจทก์ได้กระทำไปโดยไม่สุจริต ที่ดินพิพาทย่อมเป็นมรดกตกทอดแก่นางม่วยเตียงทันทีเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว นางม่วยเตียงจึงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยผลของกฎหมายนับแต่นั้น กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์การครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 ซึ่งต้องเป็นการครอบครองปรปักษ์ทรัพย์สินของผู้อื่น จำเลยที่ 2 จะอ้างว่านางม่วยเตียงได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์หาได้ไม่ ฎีกาข้อนี้ของจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้น ปัญหาต้องวินิจฉัยประการสุดท้ายว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความเพราะเป็นการฟ้องเรียกทรัพย์สินฐานลาภมิควรได้ซึ่งโจทก์ฟ้องพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาที่โจทก์รู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืนหรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 419 ประกอบมาตรา 63 หรือไม่ เห็นว่า โดยผลของมาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนسابสูญให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 61 ดังนั้น แม้โจทก์จะกลับมาเมื่อปี 2557 และทราบว่านางม่วยเตียงได้จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเป็นของนางม่วยเตียงไปแล้วตั้งที่จำเลยที่ 2 ฎีกาก็ตาม แต่ตราบไต่ที่ศาลยังมีคำสั่งถอนคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญก็ต้องถือว่าโจทก์ยังเป็นบุคคลที่ถึงแก่ความตายไม่อาจใช้สิทธิใด ๆ ตามกฎหมายได้ เมื่อปรากฏว่าศาลเพิกถอนคำสั่งถอนคำสั่งให้โจทก์เป็นคนسابสูญเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2563 ซึ่งมีผลทำให้

โจทก์กลับเป็นบุคคลผู้มีสิทธิตามกฎหมาย รวมทั้งสิทธิในการใช้สิทธิทางศาลได้ดังเดิม จึงต้องถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่โจทก์รู้ว่าตนมีสิทธิเรียกที่ดินพิพาทคืน อายุความ 1 ปี ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 419 จึงต้องเริ่มนับแต่วันดังกล่าว เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้วันที่ 22 มิถุนายน 2563 คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยว่า คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผลฎีกาข้อนี้ของจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

สุจินต์ เชี่ยวชาญศิลป์ · จักรกฤษณ์ อนันต์สฤชาติกุล · พงษ์ธร จันทรอุดม

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4656/2566>